

Förbundet för Ekoparken

50 samverkande organisationer

2017-11-02

Yttrande över RUFSS 2050 utställningsförslag

Sammanfattning

- RUFSS 2050 uppmärksammar de gröna kilarna och grönstrukturen på ett förtjänstfullt vis
- RUFSS 2050 uttalar stora ambitioner vad gäller reducerad klimatpåverkan, vilket är bra
- Inriktningen är tyvärr fortfarande att 75 procent av befolkningstillväxten i Östra Mellansverige ska hamna i Storstockholm, varav 50 procent i regioncentrum
- Det gör att satsningarna på städer i Östra Mellansverige, i Stockholmsregionens regionala stadskärnor och strategiska stadsutvecklingslägen kommer att utebli
- RUFSS 2050 måste för att vinna trovärdighet redovisa en strategi och åtgärder för att förhindra att kommunerna motarbetar planen t.ex. vad gäller de gröna kilarna och den gröna infrastrukturen
- Vad som sägs om hur man bör bygga, nära stations- och hållplatslägen, undvika grönområden etc. är bra
- Transportavsnittet saknar logisk koppling till klimatpolitiken. Motorvägsbygget Östlig förbindelse motverkar klimatpolitiken och klipper av Järvakilens innersta del i Nationalstadsparken.
- Havsnivåhöjningens effekter på dricksvattenförsörjningen är en förbisedd fråga.

Det finns mycket som är bra i RUFSS 2050. Vi vill särskilt nämna att planen tar grönstrukturen på mycket stort allvar. De gröna kilarna betonas, vikten av att planera för den gröna infrastrukturen i hela regionen framhålls och Tillväxt- och regionplaneförvaltningen (TRF) har gjort ett mycket värdefullt karteringsarbete vad gäller grönytor i regionen, deras värden, tillstånd och förbindelser, som kan användas som planeringsunderlag i alla kommuner. Vi vill också framhålla att klimatpåverkan tas på allvar och att en klimatfärdplan för regionen håller på att utarbetas.

Fortsatt tillväxt av regioncentrum försämrar levnadsförhållanden...

Men tyvärr är inriktningen fortfarande att Stockholms-regionen ska växa kraftigt och alldeles särskilt kraftigt ska regioncentrum växa. Av en prognosticerad befolkningsökning i Östra Mellansverige (ÖMS) på 1,5 miljoner till år 2050 räknar planen med att 1,2 miljoner miljon ska tillfalla Stor-Stockholm, dvs. 75 procent. Av denna befolkningsökning planerar man för att 49 procent ska hamna i kommunerna i länets centrala delar, dvs. regioncentrum (Stockholm, Solna och Sundbyberg).

Detta innebär en försämrad levnadsmiljö för boende, arbetande och besökare i regioncentrum: mer buller och avgaser, ökad trängsel på gator, bussar och tunnelbana och på pendeltåg, mindre grönytor, sämre ljusförhållanden, sämre tillgänglighet till sjukvård, skolor och annan offentlig service. Denna del av Storstockholm blir mindre motståndskraftig (resilient) mot klimatförändringar, värmeböljor och skyfall och mer sårbar för naturkatastrofer som förorsakar transport- och försörjningsproblem. Stockholms stad har idag 45 procent av bostäderna i regionen och beräknas år

2050 ha en nästan lika stor andel. Det innebär en ökning av mängden bostäder med över 50 procent, detta på en yta som utgör 3 procent av Stockholmsregionens totala yta. I alla olika avseenden försämras därmed levnadsmiljön i Stockholm.

... och minskar övriga orters möjligheter att utvecklas

Samtidigt innebär det att övriga Mellansverige inte får chansen att växa. RUF 2050 syftar till att utveckla regionala stadskärnor, strategiska stadsutvecklingslägen och primära bebyggelselägen. Men dessa orter kommer inte att få chansen när huvuddelen av energin går ut på att bygga i regioncentrum ("Bygg här i 1:a hand", fig. 20,s.67).

RUF 2050 hänger inte ihop. Ska regionala stadskärnor och övriga städer och orter i Mellansverige ges chansen att utvecklas måste tillväxten av regioncentrum bromsas. Görs det vänder man omedelbart näringslivets intresse till dessa orter.

Principer för byggandet är bra

Det som sägs hur byggandet bör ske i dess orter är bra. De strategiska stadsutvecklingslägen som man pekar ut har en hög regional tillgänglighet och potential att utveckla täta och sammanhängande stadsmiljöer. Utpekade lägen är kommuncentra, noder i stomnätet och områden med stor befolkning och stort behov av förbättrad tillgänglighet. Varje kommun i länet har minst ett strategiskt utpekat läge, alternativt en regional stadskärna. De stadsutvecklingslägen och primära bebyggelselägen som har pekats ut ligger alla inom 1 200 meter från stationer och bussterminaler, vilket innebär att människor kan nå kollektivtrafiknoden med matarbus, på cykel eller till fots. Därtill sägs att byggandet ska ske nära regionala bebyggelsepunkter och vara funktionsblandat, att arbetsplatser bör placeras inom 600 meter från stations- eller hållplatslägen, att gång- och cykelstråk kopplas till stations- och hållplatslägen m.m. Allt detta är bra, men ambitionen att utveckla dessa orter spolieras av fokuseringen på regioncentrum.

Försvar för grönkilar och grön infrastruktur...

RUF 2050 betonar kraftfullt att de gröna kilarna ska bevaras och stärkas, att bebyggelse och anläggningar och verksamheter som bryter av eller försämrar de gröna kilarnas funktioner och värden bör undvikas. Tillgängligheten till kilarna ska ökas och den lokala grönstrukturen ska kopplas ihop med den regionala grönstrukturen. Särskilda gröna värdekärnor pekas ut och kommunerna manas att etablera buffertzoner kring dessa för att undvika störande verksamheter och negativ påverkan. Utpekade svaga gröna samband bör stärkas genom förbättringsåtgärder. Ett antal större, samlade rekreations-, natur- och kulturvärden pekas ut som bör skyddas mot fragmentering, ny bebyggelse, anläggningar och verksamheter som påverkar områdena negativt.

... men hur?

Allt detta är mycket värdefullt och bra. Den regionala planeringen har i många år, ja i decennier, betonat värdet av Stockholms gröna kilar. Men utvecklingen har gått åt motsatt håll. Intrången i de gröna kilarna har fortsatt och är f.n. mycket akuta. Järvakilen har successivt bebyggts av Sollentuna (Silverdal) och Järfälla är nu på god väg att klippa av viktiga gröna samband i denna kil, dels genom att låta Barkarbystaden tränga långt in i Järvakilen, dels genom att förlägga ett stort verksamhetsområde till den viktigaste barrskogsdelen i Järvakilen. Solna bygger i Västerjärva bort ett mycket stort skogsområde. Stockholms stad har skövlat en mycket stor mängd grönska som varit viktig för spridningssambanden i den känsligaste delen av Nationalstadsparken när man låtit bygga Norra Djurgårdsstaden och är nu också i färd med att täppa igen spridningsvägen genom Albano. Kommunerna verkar således rakt emot RUF 2050 ambitioner att stärka den gröna infrastrukturen. Vi har

noterat en ambitionsnivåsänkning i utställningsförslaget jämfört med samrådsförslaget: ambitionen att ingen invånare i länet ska ha längre än 1.000 m till en grönkil har strukits. Det är beklagligt.

Det hjälper således inte att vikten av grönska betonas i Boverket (2010) *Låt staden grönska*. Ej heller att Länsstyrelsen f.n. arbetar på regeringens uppdrag med en regional handlingsplan för grön infrastruktur, som ska koppla samman den regionala grönstrukturen. Handlingsplanen ska presenteras 2018. Den gröntypologi som Tillväxt- och regionplaneförvaltningen har tagit fram är ett värdefullt underlag för att kunna planera, utveckla och skydda gröna kvaliteter i stadsutvecklingen vid förtätning. Men är det troligt att kommunerna kommer att använda sig av detta planeringsverktyg? Kring fem av sex av länets gröna kilar har visserligen ett mellankommunalt samarbete utvecklats. Och RUF 2050 uppmanar kommunerna att utveckla kilsamverkan och permanenta den i alla regionens gröna kilar. Det behöver tas fram analyser, tydliga planeringsunderlag och förhållningssätt kring de gröna kilarna för att hantera en avvägning mellan olika intressen. Den sjätte kilen är Järvakilen, där någon kilsamverkan inte sker. Vilken roll RUF 2050 kan få för att driva fram denna kilsamverkan och se till att samverkan går ut på att skydda och stärka grönkilarna istället för att successivt urholka dem återstår att se. Såvitt vi förstår är den enda möjligheten att Länsstyrelsen sätter ned foten bestämt och tydligt. Det kräver förmodligen att också regeringen ger Länsstyrelsen ett tydligt uppdrag att värna grönkilarna och utveckla den gröna infrastrukturen.

RUF 2050 borde som stöd för regeringen och länsstyrelsen tydligt uttala att befintlig grönstruktur bör bevaras, stärkas och ges ut starkt skydd. RUF 2050 bör tydligt peka ut vilka områden man syftar på. Kartan i figur 11 är en början men måste bli tydligare och inkludera mer idag befintliga grönområden, bl.a. Kymlinge, som är ett utomordentligt viktigt område inom Järvakilen.

Östlig förbindelse ska utgå av flera skäl

Oklarhet råder beträffande Östlig förbindelse. Den finns ej med i uppräkningslistan av vägprojekt på s. 83 men finns illustrerad i plankartan på s.55. Dess roll kommer att bli att kapa Järvakilens innersta del, den mellan norra och södra delarna av Djurgården. I förstone sker detta genom den stora mängd bilar som kommer att korsa Ladugårdsgårde längs Lindarängsvägen. I nästa steg kommer bebyggelse som flockas kring denna nya infrastruktur att successivt äta upp grönytor, vars värde för rekreation dessförinnan sänkts genom biltrafikens buller och avgaser.

Av uppenbara klimatskäl bör denna motorväg också utgå. Figur 34, s. 122 talar sitt tydliga språk. Ska målen beträffande utsläpp från biltrafiken nås måste denna minska. Det är fullständigt bakvänt att bygga Förbifart Stockholm och Östlig förbindelse. Transportbehovet i denna, östra del av Stockholm tillgodoses av den planerade tunnelbanan till Nacka och av utökad båtpendling.

Dricksvattenförsörjningen förbisedd fråga

En mycket egendomlig brist i RUF 2050 är behandlingen av frågan om stigande havsnivåer. Avsnittet Hav, sjöar och vattendrag som behandlar dricksvattentillgången nämner inte med ett ord något om havsnivåhöjning och de problem det kommer att medföra att säkra sötvattentillgången i regionen. Ändå uppmärksammas havsnivåhöjningen och de konsekvenser den kommer att få även på Mälaren men då bara i förhållande till var bebyggelse lämpligen ska förläggas. Medvetenheten tycks finnas men utesluter inverkan på dricksvattenförsörjningen.

ordförande